

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsplan Laar – Nieuw Laar, gemeente Sint-Michielsgestel

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

2 maart 2023 / projectnummer: 3713

1 Advies over het MER in het kort

De gemeente Sint-Michielsgestel maakt met het omgevingsplan Laar-Nieuw Laar een transformatie van het plangebied mogelijk. Twee varkenshouderijen kunnen onder voorwaarden uitbreiden. De gemeente maakt verder voor stoppende bedrijven in het gebied woningbouw (Ruimte-voor-Ruimte) en woningsplitsing mogelijk. Voor het besluit over het omgevingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad van Sint-Michielsgestel heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat staat er in het MER?

Het MER beschrijft de ontwikkelingen in het gebied Laar-Nieuw Laar. Dit gebied is door de gemeente Sint-Michielsgestel aangemerkt als een zogenoemd 'urgentiegebied'. Dat wil zeggen dat in dit gebied overlast is voor omwonenden van veehouderijbedrijven door onder andere geur. De gemeente probeert samen met de omwonenden en de bedrijven deze situatie te verbeteren. In 2017 is daarom een gebiedsvisie vastgesteld. De aanpak in deze gebiedsvisie is dat zes agrarische bedrijven stoppen en in plaats daarvan woningen mogen bouwen (Ruimte-voor-Ruimte-regeling, deels door zelfbouw) en twee varkensbedrijven mogen, onder voorwaarden, uitbreiden. In het MER zijn meerdere alternatieven uitgewerkt om de bandbreedte van mogelijke ontwikkelingen in agrarische bedrijvigheid en woningbouw in beeld te brengen (consoliderend, realistisch, maximaal).

Het MER gaat uitgebreid in op de milieueffecten van deze twee varkenshouderijbedrijven¹. De beoogde uitbreidingen hebben effect op de leefomgeving, bijvoorbeeld op geur en geluid. In het realistisch scenario ontstaat in het hele plangebied een goed woon- en leefklimaat. Geur is een belangrijk aspect van het woon- en leefklimaat. Het MER gaat in op de effecten van de verschillende varianten en alternatieven/scenario's op de geursituatie. Het onderzoek laat zien dat hoe hoger de uittredesnelheid van de ventilatiesystemen bij de twee varkenshouderijen is, hoe lager de geurbelasting in de omgeving wordt. Die snelheid moet dan wel het hele jaar worden gehaald.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie vindt dat het MER veel en goede informatie geeft over de onderzochte varianten en alternatieven/scenario's. De samenvatting is technisch van aard en daardoor lastig te lezen voor het publiek.

Het rapport gaat in op de relevante milieueffecten, zoals geur en stikstof en - beknopt - op landschap. De Commissie merkt op dat het lange tijd heeft geduurd om te komen van gebiedsvisie tot het omgevingsplan. Daardoor moesten de plannen tussentijds steeds weer worden bijgesteld om te voldoen aan de laatste (maatschappelijke) gewenste ontwikkelingen. Dit geeft onzekerheden voor zowel inwoners als de agrarische ondernemers, al dan niet gestopt, in het plangebied. De Commissie leest in het MER dat de inpassing van nieuwe

---

¹ Een van deze bedrijven houdt vleesvarkens en wil een nieuwe vleesvarkensstal te bouwen. Het andere bedrijf houdt zeugen en biggen en wil dit uitbreiden. Daarnaast wil ze de mest van het eigen bedrijf gaan verwerken en starten met algenkweek.

functies en de sloop van oude stallen de gebiedskwaliteit kan versterken. Dat gebeurt echter niet vanzelf.

Voor een goed woon- en leefklimaat moeten in het MER de maximale mogelijkheden van het plan zijn onderzocht. Omdat het plan niet vastlegt welk soort varkens er bij de uitbreiding van de varkenshouderijen gehouden mogen worden (bijvoorbeeld fokzeugen, biggen of vleesvarkens), moet in het MER uitgegaan worden van de varkens met de hoogste emissies. Mogelijk zijn er grotere effecten dan nu zijn onderzocht. Het MER beschrijft niet de maximale mogelijkheden van het plan.

Het MER bevat geen Passende beoordeling voor de uitbreiding van de twee varkenshouderijen. Het kan zijn dat de Passende beoordeling bij de verleende (natuur)vergunningen hiervoor kan worden gebruikt. Maar het MER maakt niet inzichtelijk of voor deze vergunningen de vereiste Passende beoordeling is uitgevoerd, en zo ja, of deze nog actueel genoeg is om te kunnen dienen als Passende beoordeling bij het omgevingsplan.

De Commissie constateert daarom dat informatie ontbreekt die essentieel is om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het omgevingsplan. Ze adviseert om in een aanvulling op het MER te laten zien

- wat de effecten van de maximale mogelijkheden van het omgevingsplan zijn;
- dat voor de verleende en onherroepelijke natuurvergunningen voor de uitbreiding van de twee varkenshouderijen een Passende beoordeling is opgesteld en dat deze kunnen dienen als Passende beoordeling bij dit omgevingsplan. Indien dit niet het geval is dient alsnog, voorafgaand aan het vaststellen van het omgevingsplan, een Passende beoordeling te worden uitgevoerd.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het omgevingsplan Laar-Nieuw Laar.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze enkele aandachtspunten voor het vervolgtraject. Deze hebben betrekking op geur, landschap en monitoring.

Figuur 1 Begrenzing plangebied Laar-Nieuw Laar, gemeente Sint-Michielsgestel (bron: MER)

Aanleiding MER

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft het gebied Laar-Nieuw Laar aangemerkt als urgentiegebied vanwege de overbelaste situatie door geurhinder, fijnstof en de beleving van overlast door bewoners. Daarom is in 2017 een gebiedsvisie vastgesteld hoe de situatie te verbeteren. Met dit omgevingsplan legt de gemeente Sint-Michielsgestel de in 2017 vastgestelde gebiedsvisie Laar-Nieuw Laar planologisch vast.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel – besluit over het omgevingsplan Laar - Nieuw Laar.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3713 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe. Zij geeft in dit hoofdstuk advies voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeente Sint-Michielsgestel.

In dit hoofdstuk geeft de Commissie ook een aantal aanbevelingen op het gebied van geur, landschap en monitoring. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Stikstof

In de huidige situatie zijn Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied al overbelast door stikstofdepositie. Een toename van stikstofdepositie in deze gebieden zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden. Een plan kan volgens de Wet natuurbescherming niet worden vastgesteld zonder dat is aangetoond dat deze aantasting wordt voorkomen. In het MER moet een uitvoerbaar alternatief zijn onderzocht. Het Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek ligt het dichtst bij het plangebied (op circa 7 km) en is stikstofgevoelig. Dit maakt dat de uitstoot van stikstof een bepalende factor is voor ontwikkelingen in het plangebied en daarmee voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan.

Om te voorkomen dat het plan leidt tot een toename van stikstofdepositie op beschermde natuur is dit in het omgevingsplan vastgelegd in een stikstofregel. Voor veehouderijen die beschikken over een onherroepelijke natuurvergunning is een uitzondering gemaakt. Indien deze veehouderijen binnen die natuurvergunning uitbreiden, hoeft voor deze uitbreiding geen nieuwe Passende beoordeling gemaakt te worden als destijds bij het besluit over de natuurvergunning al een Passende beoordeling is uitgevoerd (en een nieuwe beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren).

De Commissie constateert dat het MER niet duidelijk maakt of bij de verleende vergunningen voor ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt een Passende beoordeling is opgesteld die nog actueel genoeg is om er bij het vaststellen van het plan zeker van te zijn dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast. Indien de natuurvergunningen niet zijn gebaseerd op een goede en actuele Passende beoordeling, dan zijn significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden van dit plan niet op voorhand uitgesloten. In dat geval had in het MER vergezeld moeten gaan van een Passende beoordeling van dit plan.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER te onderzoeken of voor nog niet uitgevoerde activiteiten waarvoor een natuurvergunning is verleend een goede Passende beoordeling is uitgevoerd. Mocht daaruit blijken dat dit niet het geval is, dan moet in de aanvulling worden onderzocht of significante effecten van deze nog niet uitgevoerde activiteiten zijn uit te sluiten. Het is essentieel dit voorafgaand aan de besluitvorming over het omgevingsplan Laar-Nieuw Laar te doen omdat het noodzakelijk is op voorhand zeker te weten dat er geen significante gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden.

2.2 Maximale mogelijkheden van het plan

Het omgevingsplan maakt een uitbreiding van de intensieve veehouderijen Nieuwe Laar 5a en Laar 31 mogelijk. In de planregels is het maximaal aantal varkens per locatie vastgelegd (respectievelijk 3.878 en 9.000 varkens). Het plan legt niet vast welk soort varkens er bij uitbreiding van de varkenshouderijen gehouden mogen worden (bijvoorbeeld fokzeugen, biggen of vleesvarkens). In de ontwikkelscenario's die in het MER zijn beoordeeld wordt voor het soort varkens aangesloten bij de plannen van de ondernemers (zie bijlage 4 van het MER). Het plan maakt echter ook een andere invulling met andere soorten varkens en een hogere emissie van geur, ammoniak of fijnstof mogelijk. Het MER beschrijft daarom niet de maximale mogelijkheden van het plan.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER alsnog de maximale mogelijkheden van het plan te onderzoeken of het plan aan te scherpen zodat het voorliggende MER de maximale mogelijkheden beschrijft.

2.3 Geur

Referentie

Zes veehouderijen in het plangebied zijn na 2017 gestopt. Dit heeft al een gunstig effect gehad op de geuroverlast en overige hinder voor de bestaande woningen in het gebied. Om dit te tonen wordt in het MER de vergunde situatie als een van de referenties beschreven. Dit was de uitgangssituatie bij het opstellen van de gebiedsvisie.

De referentie voor de beoordeling van de milieueffecten van het voorliggende omgevingsplan wordt gevormd door de feitelijk aanwezige (planologisch legale) situatie, inclusief autonome ontwikkelingen. Een toename van geuremissie bij de twee blijvende varkenshouderijen kan daarom niet worden weggestreept tegen de geurafname door gestopte bedrijven². Er zijn extra maatregelen nodig om de geurhinder te verminderen zoals een hogere uittredesnelheid. Het MER laat dit ook zien.

Uittredesnelheid

Het MER (paragraaf 5.2.3) gaat uitgebreid in op de effecten van de verschillende alternatieven en scenario's op de geursituatie. Daaruit blijkt onder andere dat hoe hoger de verticale uittredesnelheid van het ventilatiesysteem, hoe lager de geurbelasting in de omgeving wordt.

Ter plaatse van de bestaande en de nieuwe woningen (Ruimte-voor-Ruimte woningen), woningsplitsingen en te herbestemmen bedrijfswoningen ontstaat een goed woon- en leefklimaat in zowel het 'realistisch scenario' als het 'consoliderende scenario' maar niet in het 'maximale scenario'.

---

² In haar zienswijze gaat de provincie in op de reeds gestopte bedrijven en de mogelijke uitbreidingen bij de varkenshouderijen.

Realistisch scenario

Een verhoogde uittredesnelheid van 7 m/s bij Laar 31 en een uittredesnelheid van 9 m/s bij Nieuw Laar 5a geeft een grote verlaging in de geurhinder³. De overbelaste situatie (ten opzichte van de gemeentelijke beleidsnormen) op de nieuw te bouwen Ruimte-voor-Ruimte-woningen wordt weggenomen door de verhoogde uittredesnelheid in combinatie met een verhoging van de emissiepunten (MER, conclusie pagina 99 'realistisch scenario').

Het MER geeft aan dat het 'realistisch scenario' alleen uitvoerbaar is onder de voorwaarde dat deze verhoogde uittredesnelheid het hele jaar door aantoonbaar gehaald wordt en dit afdoende gewaarborgd is in het plan. Het is echter onduidelijk hoe het uitvoeren van deze maatregel nu wordt geborgd. In het omgevingsplan is het 'realistisch scenario' vastgelegd.

Consoliderend scenario

Alle nieuwe woonbestemmingen voldoen aan de wettelijke norm en de gemeentelijke geurnorm. Op twee plaatsen dient de gemeente op basis van de eigen 'Beleidsregel geur en ruimtelijke plannen 2017' een afweging te maken over de aanvaardbaarheid.

Advies Commissie

De Commissie onderschrijft de conclusie van het MER: voor een goed woon- en leefklimaat en voor de bescherming van de volksgezondheid is van groot belang dat de geurreducerende maatregelen worden uitgevoerd en het ventilatiesysteem goed blijft functioneren. Daarom adviseert de Commissie om bij de besluitvorming duidelijk te maken hoe bij de keuze voor het realistisch scenario de noodzakelijke maatregel zal worden geborgd.

2.4 Landschap

Het MER gaat in op het landschapsplan (paragraaf 2.6) en – beknopt – op de effecten (paragraaf 4.6.4 en 7.2.8) die de ontwikkelingen (uitbreiding van bedrijvigheid of woningbouw) op het landschap kunnen hebben. Dit landschapsplan is samen met de gebiedsvisie is in 2017 vastgesteld. Dit plan uit 2017 vormt het kader voor de landschappelijke inpassing. De veranderingen in het gebied geven een kans om een impuls te geven aan de landschappelijke kwaliteit van het gebied. Denk aan sanering van de gestopte agrarische bedrijven, de landschapsplannen bij de individuele ontwikkelingen en de groen/blauwe ontwikkelingen op de door de gemeente aangekochte percelen.

Het valt de Commissie op dat dat nieuwe beleidsontwikkelingen zoals de groen/blauwe dooradering nog niet in het landschapsplan zijn opgenomen. Dit komt waarschijnlijk omdat de totstandkoming van het omgevingsplan een lange doorlooptijd heeft gehad. Dergelijke voor het landelijk gebied nieuwe ontwikkelingen hebben mogelijk invloed op bijvoorbeeld de positionering van de nieuw te bouwen woningen en de daarbij horende landschappelijke inpassing⁴.

Het MER geeft aan (pagina 186) dat het voornemen een positief effect heeft op het landschap. Deze positieve score is gekoppeld aan de sanering van de gestopte bedrijven.

---

³ de standaard uittredesnelheid is 4 m/s.

⁴ Meerdere zienswijzen wijzen op onduidelijkheden in de positionering van de nieuw te bouwen woningen en de landschappelijke inpassing ervan.

Bedrijfsgebouwen worden dan gesloopt en daar kunnen nieuwe woningen voor in de plaats komen. Bij deze woningbouw horen landschappelijke inpassingsplannen. Daarnaast zijn er inpassingsplannen gemaakt of in wording bij de varkensbedrijven die mogen uitbreiden.

Waar het gaat om de transformatie van voormalige agrarische bedrijven naar woningen kan de Commissie zich in deze conclusie vinden. Er worden echter ook nieuwe woningen gerealiseerd in (nu nog) open agrarisch gebied, dat kan ook negatieve effecten hebben wanneer de landschappelijke inpassing niet, niet volledig of onjuist plaatsvindt⁵.

Zij constateert daarnaast, dat het plan verschillende nevenactiviteiten mogelijk maakt, waarbij de regels niet voorzien in een kwaliteitsverbetering van het landschap⁶. De Commissie beveelt daarom aan, om bij de besluitvorming te verduidelijken in hoeverre ook bij deze nevenactiviteiten kwaliteitsverbetering van het landschap wordt geborgd.

Tenslotte merkt de Commissie op, dat verbetering van de landschappelijke kwaliteit om een actieve begeleiding vraagt en om monitoring. De gemeente kan zo nagaan in hoeverre de in het plan verplicht gestelde landschappelijke inpassing daadwerkelijk wordt gerealiseerd zoals aangegeven in het landschapsplan. Aan de hand van deze monitoring kan de gemeente waar nodig bijsturen.

2.5 Monitoring

Het MER geeft in algemene termen invulling aan monitoring maar nog geen concrete invulling hoe monitoring en evaluatie plaats gaan vinden (hoofdstuk 9).

De Commissie adviseert om in de uitwerking van de monitoring in ieder geval aandacht te besteden aan:

- landschap: beoordeling van de opgestelde landschappelijke inpassingsplannen, mede in het licht van nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied (zie boven) en monitoring van de uitvoering ervan;
- geur: afspraken over te nemen maatregelen en monitoring van de effecten vastleggen, bijvoorbeeld in een geurbeheersplan.

Daarbij gaat het om de vraag in hoeverre de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten overeenkomen. In de concretisering kan ook de klachtenprocedure worden beschreven, met daarin hoe klachten geregistreerd en afgehandeld worden en welke maatregelen er achter de hand zijn om de geuremissies te verlagen.

---

⁵ Eén van de zienswijzen gaat ook op dit punt in.

⁶ In haar zienswijze geeft de provincie aan meer inzicht te willen hebben in de mogelijke versterking van de kwaliteit van het landschap. Een van de andere zienswijzen vraagt om een robuuste borging van de voorwaarden uit het landschapsplan in het omgevingsplan.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

ir. Corrie Smit (secretaris)

Marja van der Tas (voorzitter)

drs. Rob van Woerden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsplan Laar-Nieuw Laar.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit, "veehouderij". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad Sint-Michielsgestel.

Initiatiefnemer besluit

Gemeente Sint-Michielsgestel.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Gemeente Sint-Michielsgestel.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 13 februari 2023 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3713](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

